

TØNDER KOMMUNE

Sags id.: 1654610

Referat af møde med Grundejer-, Beboer- og Borgerforeninger samt Lokalråd i Tønder Kommune 13. marts 2008 kl. 16.00 i Byrådssalen, Kongevej 57, Tønder.

Deltagere:

Jette Jørgensen	Abild Borgerforening
Leif Petersen	Abild Borgerforening
Helle Ravnskjær Jeggesen	Borgerforeningen Tranen, Møgeltønder
Jens Nissen	Borgerforeningen Tranen, Møgeltønder
Ida Mathiesen	Borgerforeningen Tranen, Møgeltønder
Niels Panum Storgaard	Grundejerforeningen „Ulriksparken“
Niels Erik Tyge	Grundejerforeningen Kromose Syd
Eigil Michelsen	Grundejerforeningen Landsende
Henning S. Mortensen	Grundejerforeningen Leos Allé
Erik Hvidberg Jørgensen	Grundejerforeningen Leos Allé
Anne Hanquist	Grundejerforeningen Spangholm
Susan Sørensen	Grundejerforeningen Spangholm
Jes Christensen	Grundejerforeningen Tved, Etape 1-Syd
Hans-Erik Arens	Grundejerforeningen Ulriks Allé Syd
Henrik Hersbøll	Jejsing Borgerforening
Kjeld Jepsen	Klydens Grundejerforening
Hans Jakob Bentin	Koldby Bylav
Karsten Bergmann	Koldby Bylav
Hans L. Hansen	Udvalgsformand – Teknik- og Miljøudvalget
Bo Jessen	Næstformand - Teknik- og Miljøudvalget
Preben Linnet	Udvalgsmedlem - Teknik- og Miljøudvalget
Niels Malling	Udvalgsmedlem - Teknik- og Miljøudvalget
Jørn Madsen	Teknisk chef - Teknisk Forvaltning
Lars Hviid (delvis)	Beredskabschef - Tønder Brandvæsen
Bo K. Ludvigsen	Fagchef - Teknisk Forvaltning, Forsyningen
Lars-Erik Skydsbjerg	Fagchef - Teknisk Forvaltning, Vej og Park
Bente Nielsen	Fagchef - Teknisk Forvaltning, Byg og Plan
Ann-Marie Madsen (ref.)	Sekretær - Teknisk Forv., Teknisk Sekretariat

Dagsorden:

1. Velkomst og præsentationsrunde v/ udvalgsformand Hans L. Hansen
2. Organisation / Budget v/ teknisk chef Jørn Madsen
3. Orientering om brand-forebyggelse. En samarbejds mulighed v/ beredskabschef Lars Hviid
4. Forsyning – Kloak / Vand / Renovation v/ fagchef Bo K. Ludvigsen
5. Vej og Park v/ fagchef Lars-Erik Skydsbjerg
6. Byg og Plan v/fagchef Bente Nielsen
7. Kommunale byggegrunde v/ teknisk chef Jørn Madsen
8. Opstilling af "puljer", "fonde" el.lign. fra staten der kommer til kommunens kendskab, og hvor kommunen bliver "opfordret" til at fremkomme med "projekter" til anvendelse af disse puljer, fonde el.lign. og bringe denne opstilling på kommunens hjemmeside som orientering for

foreningerne. Evt. medtage de kommunale anlægsinvesteringer for de næste 3 år. (Forslag om min. følgende oplysninger: Pulje/fonde/kommune, vedrørende, beløbsramme, åremål og link) v/ Grundejerforeningen LEOS ALLE

9. Mulighederne for at invitere/benytte kommunens politikere, teknikere m.v. til foreningers møder, generalforsamlinger og lign. V/ Grundejerforeningen LEOS ALLE

10. Eventuelt

11. Afslutning og evaluering v/ udvalgsformand Hans L. Hansen.

Ad 1.

Hans L. Hansen bød velkommen til dialogmødet og redegjorde for baggrunden for mødet.

Herefter præsentation af alle mødedeltagere.

Ad 2.

Jørn Madsen fortalte, hvordan Teknisk Forvaltning var organiseret, om medarbejderne samt gennemgik kort budgettet.

Ad 3.

Lars Hviid uddelte materiale og orienterede om brandvæsenets kerneydelser, person-sikkerhed og forebyggende tiltag i lokalbyerne. Udtrykte ønske om bedre kontakt til lokalområderne for at få brandmæssig større sikkerhed. Røgalarmer er vigtig og er gratis til kommunens pensionister. Kommer gerne ud i forsamlinger og holder brandforebyggende foredrag af f.eks. 30-40 min. varighed. Det koster ikke noget. Ring gerne i god tid – gerne et par uger før et arrangement. – Der tilbydes også kurser for ca. 20 personer til en pris af ca. kr. 1.500,-. Henvendelse til Jakob Christensen, tlf. 74 72 25 00 eller brskjc@toender.dk

Ida Mathiesen, Borgerforeningen Tranen, påpegede de mange huse med stråtag, især i Slots-gaden i Møgeltønder.

Lars Hviid kommer gerne ud.

Ad 4.

Bo K. Ludvigsen fortalte om tiltag i 2007 og 2008, bl.a. på affaldsområdet, hvor der i den sidste tid har været ca. 3.000 henvendelser ang. bl.a. ændring af størrelse på spand. Der skal køres ca. 36.000 spande ud. Der mangler udkørsel af genbrugsspande i Løgumkloster og Tønder. På sigt vil der blive 3-5 containerpladser – muligvis også deciderede grenpladser. Rådgivende firma foretager brugerundersøgelser over behovet.

På Rømmø har der tidligere været problemer med vandforsyningen, men dette er nu afhjulpet. Et fremtidigt tiltag er igangsætning af arbejde for at undersøge, hvor mange vandværker der skal være.

Fokus på kloakprojekter på Rømmø. Senere foretages kloakprojekter i Skærbæk.

Daler, Gærup og Østerby starter op i april og afsluttes formentlig i år.

Abild by separatkloakeres i 2009 og 2010.

På affalds- og spildevandsområdet – 2 nye planer/ordninger.

Borgerforeningen Tranen, Møgeltønder, henledte opmærksomheden på mange huller i slidlag efter kloakeringen i 2006.

Bo K. Ludvigsen oplyste, at man er rundt og kigge på kloakprojekter. Vejafdelingen afgør, hvor der lægges helt nyt slidlag.

Henning S. Mortensen, Grundejerforeningen Leos Alle, ville gerne vide, om alle kloakledninger i Leos Alle har været kørt igennem med fjernsyn?

Bo K. Ludvigsen svarede, at der ikke er fotograferet fra a – z. (Henvendelse kan rettes til Bo K. Ludvigsen).

Helle Jeggesen, Borgerforeningen Tranen, Møgeltønder, havde endnu ikke fået skraldespand.

Bo K. Ludvigsen opfordrede til at ringe, hvis grøn spand med gråt låg ikke er leveret.

Eigil Michelsen spurgte til kloakering på Rømmø.

Hans L. Hansen oplyste, at det skal diskuteres politisk, om Toftum skal kloakeres.

Ad 5.

Lars-Erik Skydsbjerg fortalte om afdelingen for Vej og Park samt kommunale bygninger, bl.a. "bestiller-rollen" ved parkdrift, grønne områder og idrætsområder. Herudover vejdrift (bestiller-rollen overfor Entreprenøraftdelingen - i tæt dialog). Det blev fremhævet, at det ikke er folk i marken, der f.eks. klipper græs, der bestemmer, hvad der må klippes.

Yderligere arbejdsområder: Trafik – myndighed på vejområdet – forhold til naboer osv. Hvis vejareal skal benyttes, skal der søges hos afdelingen. Som regel ingen problemer heri. Tilladelse gives i samarbejde med Politiet.

Der er endnu ikke totalt overblik over hele området. Grønne områder opmåles, og det registreres, hvad der skal foregå. Man vil gå i dialog med lokalområderne, hvis der laves væsentligt om på noget.

Der forsøges også at få overblik over vejene. Henvendelser til foreninger, bl.a. ang. fortovsrenoveringer, men der er ikke økonomi til renovering af alt på en gang. Der prioriteres, f.eks. fortove der ikke er så pæne nedprioriteres i forhold til det, der er farligt.

Afdelingen er i gang med at udføre trafiksikkerhedsplan. Mange borgere har henvendt sig og der er peget på ca. 300 lokaliteter, hvor der kan ske ændringer, bl.a. ud fra farlighed. Der er repræsentanter fra foreninger med i udvalg. Trafiksikkerhedsplanen fremlægges. Mål for forbedringer af trafiksikkerheden er især, hvor det er farligt for børn og ældre.

Første plan er Skolevejsanalyse, hvor man i samarbejde kan påpege farlige steder. Foreninger kan blive involverede.

Der arbejdes på en trafikplan for Tønder by – hvordan skal fremtiden være for Tønder by. Planen hænger lidt sammen med en hastighedsplan med differentierede hastigheder f.eks. steder med mindre hastighed end 50 km.

Omkring det anlægsmæssige kan oplyses, at der ikke er mange midler. Mange penge er øremærkede, bl.a. i Skærbæk, og der laves afslutning på Tønder Øst.

Nedlæggelse af bredbånd. SydEnergi nedlægger fibernet. Af interessekort ses, hvor der er flest kunder, og der er ønske om at komme hurtigt i gang. Sig til, hvis der i nogle områder lokalt er stor opbakning. Kommunen vil gerne være med til at få hurtig Internet-forbindelse, uanset hvor man bor i Tønder Kommune.

Der er nedsat en arbejdsgruppe omkring Brylluppet i Møgeltønder den 24. maj 2008. Gode idéer kan afleveres til Hans Holt eller Lars-Erik Skydsbjerg.

Henrik Hersbøl, Jejsing Borgerforening, ville gerne vide, hvornår Trafiksikkerhedsplanen er færdig og politisk besluttet.

Lars-Erik Skydsbjerg oplyste, at planen gerne skal til politisk beslutning inden sommerferien. Planen gennemarbejdes og sendes så i høring til alle parter. Herefter foretages prioritering. Der satses på at have materialet klar til budget 2009.

Niels P. Storgaard, Grundejerforeningen "Ulriksparken", oplyste om gule fliser i Richtsensgade der hopper op og ned.

Lars-Erik Skydsbjerg følger op herpå.

Jens Nissen, Grundejerforeningen Tranen, Møgeltønder, mente at kommunen glemmer at passe parkområder/grønne områder generelt. De 2 sidste somre har der været grønt. Standarden er blevet ringere efter storkommunen.

Ruth Andersen, Højer Borgerforening tilsluttede sig dette.

Lars-Erik Skydsbjerg svarede, at kommunen har fokus herpå og har fået beskrevet driftsopgaverne. Håber forholdene bliver bedre, ellers må foreningerne sig til.

Hans-Erik Arens, Grundejerforeningen Ulriks Alle Syd, ville gerne have beskidte lampeglasser på gadelys rengjort, når der alligevel udskiftes pærer.

Lars-Erik Skydsbjerg sørger for opfølgning ang. eftersyn af gadelys.

Hans Erik Arens (som repræsentant for Grundejerforeningen Langdal, Rømmø) henledte opmærksomheden på problemer omkring vandafledning (beskidte 50 cm-rør, hvor vand ikke kan løbe igennem) ved Rimmevej.

Susan Sørensen, Grundejerforeningen Spangholm, ville gerne vide, om kommunen står for slåning af græs på legepladser?

Lars-Erik Skydsbjerg bekræftede dette, hvor der er tale om kommunale legepladser. Susan Sørensen ville nok rette henvendelse på et senere tidspunkt.

Abild Borgerforening ville gerne vide, om der var mulighed for at få kommunal legeplads flyttet til sportsplads og nuværende grund gjort til byggegrund.

Lars-Erik Skydsbjerg var positiv overfor en flytning, men spørgsmålet er hvem der skal stå for driften. Også noget forsikringsmæssigt heri. Opfordrede Borgerforeningen til at henvende sig. Jørn Madsen opfordrede Borgerforeningen til at komme med et skriftligt forslag.

Ad 6.

Bente Nielsen fortalte om en del nye planopgaver samt kulturarv. Vil gerne have henvendelser ang. bevarelsen. Pjecer kan ses på hjemmesiden eller udleveres fra afdelingen. Fortalte endvidere om byvandring for at se på god og dårlig bevaring (bliver annonceret) samt nyt reglement om byggesagsbehandling, bl.a. energikrav og handicapkrav.

På baggrund af deltagerlisten kan her oplyses, at der arbejdes på færdiggørelse af byfornyelsesprojekter, arealer ved Medborgerhus, ved Hostrups Hotel og Bachmanns Mølle (sammen med snæbelprojektet), Nørresø og Hestholm Kog samt stiforbindelser.

Der laves detailanalyse – hvad har vi og hvad mangler der.

Er igang med kommuneplanstrategi – kommer i foråret. Lige nu laves lokalplan for ECCO, og andre lokalplaner er på vej.

Bente Nielsen fremhævede, at bevaringsværdige bygninger i Tønder-området er utrolig vigtig, og man er velkommen til at henvende sig, hvis man er i tvivl om, hvordan man skal renovere huse. Mange forhaver får også lagt fliser – det er en god idé at bibeholde nogle haver – at tænke på at bevare helheden.

Byggeansøgninger bliver bedre og bedre (Vejledning kan ses på hjemmesiden). Jfr. det nye bygningsreglement kan nu tages skønsmæssige afgørelser.

Landzoneadministration, Å-beskyttelseslinier og Campingreglement hører også under Bente Niensens afdeling.

Ruth Andersen, Højer Borgerforening, efterlyste at kommunen skriver til grundejere om at rydde op – mente ikke dette er et foreningsansvar.

Ruth Andersen mente også, at der efter storkommunen var slækket lidt på yderområderne, f.eks. afbrænding. Mente, at kommunen koncentrerer sig om Tønder by.

Kommunen vil gerne have en melding, hvis der er steder, hvor der trænger til at ryddes op m.v. (Sidder længere væk nu end tidligere).

Hans L. Hansen tilføjede, at politisk prioriteres både byer og landsbyer højt. Kommunen har ingen hjemmel til at bestemme ang. oprydning.

Henning S. Mortensen, Grundejerforeningen Leos Alle var glad for lokalplanen, men mente at planen skulle være mere restriktiv og ikke med så mange "bløde" formuleringer som f.eks. "kan, må, bør".

Bente Nielsen tilbød et møde med foreningen.

Hans L. Hansen foreslog, at foreningen gennemgår lokalplanen og så skrive til Bente Nielsen, hvad der ønskes ændret og evt. holder et møde.

Henrik Hersbøll, Jejsing Borgerforening, kunne tænke sig, at kommunen håndterer sager omkring faldefærdige ejendomme. Nogle bygninger har stået tomme i 10-12 år.

Hans L. Hansen oplyste, at kommunen i dag ikke har nogen redskaber. Juridisk vil et brev ikke gælde.

Hans L. Hansen mente i øvrigt ikke, at Tønder Kommune har specielt mange faldefærdige ejendomme.

Henrik Hersbøll, Jejsing Borgerforening, spurgte, om foreningen kan få noget ud af en henvendelse til kommunen.

Jørn Madsen svarede, at ved en konkret henvendelse vil kommunen prøve at se, om man kan gøre noget.

Ad 7.

Jørn Madsen fortalte, at kommunens byggegrunde netop har været annonceret. Grundene er prisfastsat, men ikke byggemodnet. Dette vil ske i takt med de sælges.

Jørn Madsen henviste også til kommunens hjemmeside ang. byggegrunde.

Konkret er der i Møgeltønder købt ca. 8 ha. Det er planen, at det skal byggemodnes, men der er meget arkæologi i området. Grunde bliver så for dyre. Er i gang med at vurdere forholdene, jordbundsundersøgelser laves.

I Visby skal lokalplanlægges – der arbejdes herpå.

Hans L. Hansen oplyste, at der skelnes ved planlægningen. Der tages byerne – Jejsing, Abild, Møgeltønder og Tønder by. Ikke f.eks. 5 byggegrunde i Sæd.

Man ved godt, at der er et behov for grunde i Møgeltønder, men man havde ikke regnet med, at det skulle tage så lang tid.

Jens Nissen, Borgerforeningen Tranen, Møgeltønder, spurgte til tidsplanen. Havde hørt, at jorden skulle været lejet ud for 3 år?

Jørn Madsen svarede, at det fremgår af kontrakter, at landmænd kan opsiges hurtigt.

Måske 5, 8 eller 10 grunde i Møgeltønder. (Ikke som i Bedsted, hvor der først byggemodnes når grunde er solgt). I Møgeltønder er der forventning om at grunde kan sælges hurtigt.

Jens Nissen spurgte, om lokalplanen ikke kunne have været i gang, når der kun er 1 grund tilbage.

Jørn Madsen mente, at man formentlig kommer i gang sidst på efteråret.

Kjeld Jepsen, Klydens Grundejerforening ville gerne have byggegrunde på Viben.

Hans L. Hansen oplyste, at der kører en sag. Det er meningen, der skal være byggegrunde.

Henrik Hersbøll, Jejsing Borgerforening, oplyste, at der i små samfund snakkes om, at der ikke ønskes eksempelvis et Rosinfelt-område. Kan man aftale med lodsejere på landbrug, at der først eksproprieres, når grundene er solgt. Er interesseret i at folk har mulighed, uden kommunen skal binde penge.

Bente Nielsen svarede, at det er vigtigt i små bysamfund, at strukturen følges. Inden for Landsbyafgrænsninger er der mulighed for at bygge.

Henrik Hersbøll oplyste, at foreningen føler sig låst af lokalplanen.

Bente Nielsen svarede, at der er mulighed for landsbyafgrænsninger.

Hans L. Hansen opfordrede foreningerne til indbyrdes at tage en snak og derefter gå vider.

Kommunen er underordnet afgørelser truffet i Naturklagenævnet. Kommunen har ikke sidste ord at skulle have sagt.

Henrik Hersbøll spurgte, om debatten skal være færdig nu.

Bente Nielsen svarede, at det bliver i forbindelse med kommuneplanen.

Jørn Madsen tilføjede, at der kommer en ny kommuneplan i løbet af de næste par år. Det vil være naturligt at spørgsmålet tages op der.

Hans Jakob Bentin, Koldby Bylav, nævnte eksempel med nabo, der har købt et lille landbrug. Forstår ikke, at dette er bevaringsværdigt.

Bente Nielsen oplyste, at man ser på efter kriterier. Det er ikke et spørgsmål om, hvad man synes, men opfordrede til at tænke i genbrug samt nævnte, at det er vigtigt at bevare kulturarv – er en rigdom.

Hans L. Hansen opfordrede til at lytte til dem, der kan forstand herpå. Man vil gerne bevare bygninger i Tønder Kommune.

Hans Jakob Bentin ville gerne vide, om Stormflodsberedskabsplanen er ændret.

Bo Jessen svarede, at der ikke er sket væsentlige ændringer.

Ad 8.

Henning S. Mortensen oplyste, at Grundejerforeningen Leos Alle arbejder på at skaffe penge. Der kommer mange udbud til kommunens kendskab, og der er beklagelser fra statens side,

ang. fonde der ikke søges. Kommunen opfordres derfor til at indlægge dette på hjemmesiden, så foreningerne kan gå ind og se. Mente kun det fra kommunens side var et spørgsmål om, om man vil ofre ressourcer herpå.

Jørn Madsen vil tage forslaget med i chefgruppen. I bekræftende fald vil det formentlig blive i forbindelse med kommunens nye hjemmeside.

Ad 9.

Henning S. Mortensen, Grundejerforeningen Leos Alle, ville gerne have mulighed for at benytte kommunens politikere/teknikere ved møder o.lign.

Hans L. Hansen opfordrede foreningen til at prøve at invitere, gerne i god tid.

Ad 10.

Ruth Andersen, Højer Borgerforening kom ind på behovet for tilslutning af kloakering og vand ved markeder, byfester o.lign.

Jørn Madsen oplyste, at der i 2007 er registreret, hvad der bruges på festival og markeder.

Så skal der ses på en ligelig fordeling. Det kan ikke garanteres, at kommunen kommer ud og slutter vand og kloak til.

Lars-Erik Skydsbjerg tilføjede, at der afholdes møde i næste uge ang. det praktiske. Der lægges op til en rimelig hurtig beslutning.

Eigil Michelsen, Grundejerforeningen Landsende, påpegede problemet omkring sten på skrald-spande/spande på skrå.

Bo K. Ludvigsen oplyste, at det slutter om få uger med sten på skraldespande og der følges op ang. skrå spande.

Hans-Erik Arens ville gerne kunne gå på kommunens hjemmeside via Mackintosh .
Ønsket medtages.

Jens Nissen, Borgerforeningen Tranen, Møgeltønder, ang. chips på skraldespande, ville gerne vide, hvornår der skal betales efter vægt?

Hans L. Hansen svarede, at der på nuværende tidspunkt ikke er truffet nogen beslutning.

Jens Nissen spurgte også, om der fremover holdes efterårsmøder ligesom tidligere.

Hans L. Hansen oplyste, at der ikke afholdes møder som tidligere, men at dette er det andet møde af i alt 4 planlagte møder. Der evalueres herpå.

Jens Nissen mente, at det er en god ide med disse møder.

Hans-Erik Arens, Grundejerforeningen Langdal, Rømø, efterlyste spande på Rømø til genbrug. Bl.a. tyskere har store mængder affald og vil gerne sortere. Nuværende spande er hurtigt fyldt.

Bo K. Ludvigsen oplyste, at der har været inviteret til møder herom. Der er 3 muligheder, og alle foreninger var enige om den valgte løsning.

Iglo-ordninger kommer i 2008.

Hans-Erik Arens nævnte endvidere den manglende indhegning omkring spande.

Kommunen har ingen hjemmel til at kræve dette.

Ad 11.

Hans L. Hansen ville gerne have en evaluering af, om mødet har været givende og opfordrede foreningerne til at rette direkte kontakt til forvaltningen. Der fortsættes med sådanne møder.

Henning S. Mortensen, Grundejerforeningen Leos Alle spurgte, om der udsendes referat fra mødet.

Jørn Madsen oplyste, at der udsendes referat. Evt. bemærkninger hertil indgår i sagen sammen med referatet.

Der var positive tilkendegivelser til udvalget og forvaltningen om dialogmøderne.

Sluttelig var der opfordring til at danne lokalråd og indmelde sig i Landdistriktsrådet.

Løgumkloster, den 25. marts 2008

Refereret af

Ann-Marie Madsen